

CONCEPTUL A2/AD (ANTI ACCESS/AREA DENIAL) – ÎNTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ –

Comandor (r.) prof. univ. dr. Ion CHIORCEA

Academia Navală „Mircea cel Bătrân”, Constanța
10.55535/GMR.2024.1.6

A continued deficit in NATO's ability to provide permanent security wherever and whenever the allied states' political interests demand may result in the Alliance failing to maintain internal cohesion and to deter potential geopolitical adversaries. This aspect, constantly hoped for and speculated by the Russian Federation, starting with the resumption of the offensive at the beginning of the 21st century, especially after the annexation of Crimea, has led to a proper dosage of the ingredients that laid the foundation of the A2/AD concept. Understanding the role A2/AD plays in Russia's doctrinal thinking is as critical as allocating the resources to counter it. A full change in Russia's strategy in this regard for the Black Sea region is very unlikely, especially after the interdiction capabilities have reached a satisfactory level of operationalization and remain the only ones that guarantee optimal control of the maritime area, thus making it possible to continue ground operations in Ukraine.

Keywords: A2/AD concept; strategy; Black Sea region; maritime control; hybrid war;

INTRODUCERE

O abordare a temei A2/AD (ANTI ACCES/AREA DENIAL) nu poate începe altfel decât din perspectiva Alianței Nord-Atlantice, ceea ce presupune o doză de subiectivism. Și, de asemenea, trebuie analizată și înțeleasă în devenirea sa istorică. Pentru că, deși nu s-a numit așa, tactica de a împiedica adversarul să folosească un anumit teritoriu pentru desfășurarea operațiilor sale este foarte veche. Ce altceva ar putea însemna construcția de cetăți, castele, fortificații, ziduri (de exemplu, Marele Zid Chinezesc), linii de apărare (de exemplu, linia Maginot), canale și, mai nou, capacități A2/AD decât încercări de a submina libertatea de acțiune a inamicului? De asemenea, și înființarea grupărilor de nave are ca filozofie același concept A2/AD (grupările de nave din jurul unei nave de tip portavion organizează și asigură o zonă de securitate care vizează toate mediile de luptă similare unei bule A2/AD).

Ca și în cazul altor concepte care par noi (război hibrid, război informațional, război economic, război mediatic), istoria ne demonstrează că acestea au „rude îndepărtate”, care s-au manifestat cu mult timp înainte de conceptualizarea lor. S-au schimbat doar condițiile de operare și viteza cu care acestea ne invadează gândirea (critică).

Din perspectivă pur militară, A2/AD reprezintă abilitatea de a împiedica un adversar de a-și desfășura forțele și a opera într-o anumită zonă geografică. Altfel spus, în timp ce o strategie anti-acces are ca scop constrângerea capacității forțelor proiectate de a pătrunde într-un teatru de operații, negarea zonei are ca scop limitarea libertății de acțiune a acestor forțe odată ce acestea sunt prezente în teatru. Prin urmare, primele două dintre cele trei misiuni ale unei flote aflate în apărare sunt reprezentate de: „identificarea amenințării”, „împiedicarea pătrunderii amenințării la obiectiv” și „eliminarea amenințării”.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Din perspectivă pur militară, A2/AD reprezintă abilitatea de a împiedica un adversar de a-și desfășura forțele și a opera într-o anumită zonă geografică. Altfel spus, în timp ce o strategie anti-acces are ca scop constrângerea capacității forțelor proiectate de a pătrunde într-un teatru de operații, negarea zonei are ca scop limitarea libertății de acțiune a acestor forțe odată ce acestea sunt prezente în teatru.

Rusia a început să dezvolte capabilități A2/AD în scopul de a crea o zonă tampon pentru a compensa pierderile sale după Războiul Rece. A reușit să facă acest lucru, într-o mare măsură, datorită sinergiei a două condiții: pe de o parte, lipsa de viziune a majorității statelor membre ale UE privind planificarea integrată a apărării și decizia Statelor Unite de a acorda o parte din ce în ce mai mare atenție strategice teatrelor din Orientul Mijlociu și Asia, precum și o abordare rezervată în asigurarea flancului estic al Alianței, pe de altă parte.

Dincolo de perspectiva pur militară, A2/AD cuprinde alte dimensiuni rezultate din extinderea spectrului operațiilor navale și abordarea multidomeniu a mediului specific luptei navale. Această evoluție, din punct de vedere conceptual și acțional, a fost înțeleasă și abordată de specialiști militari, în special după anii '90 (în urma analizei operației „Furtună în Deșert” din Irak, în 1991), aceștia exprimându-și acordul sau dezacordul privind conținutul conceptului, relativ nou abordat.

Astfel, într-un interviu din octombrie 2016, comandantul forțelor navale ale SUA, amiralul John M. Richardson, își exprima dezacordul asupra utilizării termenului A2/AD ca un acronim autonom și accentua că trebuie să fie privit nu numai din perspectivă militară, ci și într-un context mai larg (Richardson, 2016). De fapt, oficialul american acuza o superficialitate în cercurile înalte politice, academice și militare americane în înțelegerea și utilizarea termenului care implică o parte prea mare a strategiilor militare chineze și ruse. Conceptul este mult prea orientat spre apărare, afirma Richardson, când, în realitate, acesta descrie atât ofensiva, cât și apărarea și, mai ales, presupune mult mai multă complexitate decât reiese din discuțiile decizionalilor politici. Adaptarea eficientă la provocarea A2/AD este posibilă numai printr-o înțelegere corectă a implicațiilor problemei.

EVOLUȚIA CONCEPTULUI A2/AD

Rusia a început să dezvolte capabilități A2/AD în scopul de a crea o zonă tampon pentru a compensa pierderile sale după Războiul Rece. A reușit să facă acest lucru, într-o mare măsură, datorită sinergiei a două condiții: pe de o parte, lipsa de viziune a majorității statelor membre ale UE privind planificarea integrată a apărării (majoritatea aliaților europeni nu au reușit să înțeleagă și să fie proactivi la manifestările Federației Ruse în Zona Extinsă a Mării Negre) și decizia Statelor Unite de a acorda o parte din ce în ce mai mare atenție strategice teatrelor din Orientul Mijlociu și Asia, precum și o abordare rezervată în asigurarea flancului estic al Alianței, pe de altă parte.

Începând cu 2014, atitudinea agresivă a Federației Ruse s-a accentuat, o posibilă explicație fiind furnizată de profesorul Adrian Cioroianu: „... problema principală a Rusiei în momentul de față este că ea se simte sub atacul Occidentului. Se simte atacată atât pe plan

intern (administrația Putin a acuzat în repetate rânduri mai ales SUA că finanțează mișcările de opoziție și disidente din Moscova și din marile orașe), dar și pe planul extern al vecinătății imediate – acesta fiind un concept prin care Moscova înțelege fostele state ale URSS, în care ea consideră că este legitimată să aibă interese privilegiate, după cum are și cetățeni etnici ruși, pentru a căror siguranță se simte responsabilă”. (Cioroianu, 2014, p. 11).

Cel puțin din perspectiva dorinței Federației Ruse de a rămâne un actor global, care să controleze în continuare heartland-ul, acțiunea se înscrie în continuare politica de decenii a URSS. În cadrul acestei strategii, Ucraina, prin poziția geografică, reprezintă o zonă de importanță crucială în aria euroasiatică. Fostul consilier pe probleme de securitate al președintelui american Jimmy Carter între 1977 și 1981, profesorul și politologul Zbigniew Brzezinski, afirma, în 1990, că „independența Ucrainei modifică însăși natura statului rus, iar prin controlul Ucrainei, Rusia rămâne un imperiu în Eurasia. Fără controlul Ucrainei, Rusia va rămâne doar o putere regională (...). Mai mult, dacă nu mai controlează Ucraina, Rusia însăși își pierde echilibrul geografic: oricum, ea este o putere europeană ce stăpânește un teritoriu preponderent asiatic. Fără controlul Ucrainei, Rusia devine (cel puțin pe hartă) încă și mai asiatică decât este”. (Sturmer, 2014, p. 10).

Revenind la abordarea NATO, scopul A2/AD este de a-i interzice unui adversar, superior operațional, libertatea de manevră și acțiune, maximizând propriile capabilități și putere de luptă și ținând, astfel, adversarul la distanță. Prin urmare, înseamnă interzicerea libertății de acțiune în mediile operaționale electromagnetic, terestru, aerian, la suprafața mării, submarin și, mai nou, spațial, la criză sau război.

Pentru Europa, A2/AD a devenit un subiect de interes, discutat în mediile cele mai diverse, după anexarea Crimeii de către Rusia. Jānis Garisons, secretarul de stat al Ministerului Apărării din Letonia, a glumit, remarcând că, în Țările Baltice, „chiar și gospodinele vorbeau despre provocarea A2/AD din nord-estul Europei” (Garisons, 2017). În timp ce activitățile militare ale Rusiei au atins punctul culminant odată cu începerea acțiunilor în Ucraina, implementarea sistemelor anti-acces în locații învecinate cu țările membre ale NATO a fost începută cu decenii în urmă și a fost însoțită de un amestec de amenințări

„ Fără controlul Ucrainei, Rusia va rămâne doar o putere regională (...). Mai mult, dacă nu mai controlează Ucraina, Rusia însăși își pierde echilibrul geografic: oricum, ea este o putere europeană ce stăpânește un teritoriu preponderent asiatic. Fără controlul Ucrainei, Rusia devine (cel puțin pe hartă) încă și mai asiatică decât este”.

Moscova a dezvoltat zone concentrate de capabilități de apărare care sunt aliniate la viziunea istorică a Rusiei – adică patria-mamă – în centrul zonelor sale periferice, tampon. Astăzi, eforturile Rusiei de a-și restabili poziția pierdută în regiune depășesc domeniul militar.

și de o retorică agresivă, de creșterea tensiunilor și suspiciunilor în regiuni în care Rusia și NATO aveau interese (care deseori sunt divergente), cum ar fi statele baltice și Marea Neagră.

Iată că, așa cum teoreticienii NATO susțin că „fenomenul” A2/AD rus s-a produs prin neglijența aliată în alocarea de fonduri de către statele membre și prin efectivă inacțiune, la fel de convinse de dreptatea lor par și ambițiile rusești de realizare a sistemului A2/AD, cu rădăcini în argumentul că atitudinea lor de slăbiciune și neglijență a dus la expansiunea spre est a Alianței Atlanticului de Nord. Cu alte cuvinte, fiecare parte crede că i-a fost speculată slăbiciunea și pare să creadă acest lucru cu toată convingerea. Este foarte dificil să combați sau să înfrângi un adversar care crede cu toată ființa că are dreptate.

Pentru a sintetiza, problema s-a redus la cine a acționat mai rapid. Moscova a dezvoltat zone concentrate de capabilități de apărare care sunt aliniate la viziunea istorică a Rusiei – adică patria-mamă – în centrul zonelor sale periferice, tampon. Astăzi, eforturile Rusiei de a-și restabili poziția pierdută în regiune depășesc domeniul militar. Comunitatea internațională a perceput aceste eforturi prin proliferarea retoricii, a subversiunii politice, a ignorării normelor internaționale pentru a susține interesele autohtone naționale și o percepere, începând cu 2022, prin folosirea instrumentului militar în acțiuni specifice luptei armate, invadând teritoriul unui stat independent și al energiei și hranei ca armă și instrument de intimidare. Ceea ce este și mai îngrijorător, Rusia testează limitele devotamentului aliat față de apărarea statelor membre și prin acțiuni în toate mediile de operare.

Construirea „bulei” A2/AD, care, prin cucerirea Crimeii, a câștigat o bază și mai solidă din punct de vedere geografic, a fost un efort geopolitic cu o durată de zeci de ani și a vizat consolidarea poziției de lider regional și chiar global a Rusiei în „apropierea din străinătate” sau, după cum Kremlinul tinde să o eticheteze: „sfera intereselor privilegiate” (EUvsDisinfo, 2022). De asemenea, a vizat și o componentă economică, și anume realizarea și menținerea controlului exploatărilor de hidrocarburi din zona maritimă. Prin anexarea Crimeii și dezvoltarea elementelor A2/AD, niciun investitor care nu este acceptat de Rusia nu poate merge în acea zonă a Mării Negre să exploreze modern și să exploateze resursele de adâncime.

Una dintre principalele priorități ale președintelui Vladimir Putin a fost și este reprezentată de un set ambițios de politici de revitalizare a armatei rusești în toate domeniile – aerian, terestru, maritim, nuclear, cibernetic și spațial. Întemeierea acestei renașteri militare se bazează pe convingerea președintelui Putin că percepțiile de slăbiciune îi invită pe concurenți să „testeze” Rusia, punând, astfel, mai multă presiune externă și generând tensiuni interne. Ca urmare, a apărut nevoia de acțiune, din nefericire, de cele mai multe ori în afara normelor internaționale.

Pe fondul acestor convingeri, Kremlinul s-a angajat într-o transformare complexă a forțelor armate dintr-un model moștenit din epoca sovietică într-o structură militară de forță, compactă, mobilă, avansată din punct de vedere tehnologic, care este capabilă să proiecteze forța într-un mod eficient într-un spectru larg de scenarii potențiale (conflictuale). Cel puțin declarativ. Realitatea tinde să ne convingă că acest demers nu s-a concretizat.

Forțele armate ale Rusiei nu doar că și-au actualizat doctrinele, dar au încercat să-și modernizeze instrumentele pe care se bazează. Rachetele balistice și de croazieră oferă coloana vertebrală a oricărei bune strategii A2/AD, iar rușii pot valorifica o tradiție îndelungată în această sferă. Pentru a-și apăra teritoriul, doctrina sovietică și rusă a încercat întotdeauna să implementeze o rețea defensivă integrată multi-strat, care să conecteze diverși vectori de lovire cu un sistem de radare și senzori. Zona de acțiune a vectorilor de lovire și a senzorilor a crescut mult în altitudine, astfel că apărarea anti-rachetă și rachetele cu rază lungă de acțiune au fost principalele beneficiare ale procesului de modernizare. Capabilitățile A2/AD sunt completate, în cazul Rusiei, de procesul de modernizare a forțelor convenționale navale și aici trebuie reamintit programul submarinelor și corvetelor din Flota Rusă a Mării Negre.

Toate aceste capacități complexe integrate sunt, la rândul lor, susținute de sisteme eficiente de război electronice care au posibilitatea de a brui mediul electromagnetic în benzile de lucru ale radarului și pot intercepta și interfera semnale satelitare, avioane de avertizare timpurie, drone și echipamente de la sol.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Una dintre principalele priorități ale președintelui Vladimir Putin a fost și este reprezentată de un set ambițios de politici de revitalizare a armatei rusești în toate domeniile – aerian, terestru, maritim, nuclear, cibernetic și spațial. Întemeierea acestei renașteri militare se bazează pe convingerea președintelui Putin că percepțiile de slăbiciune îi invită pe concurenți să „testeze” Rusia, punând, astfel, mai multă presiune externă și generând tensiuni interne.

Sustenabilitatea intenției de dezvoltare a interzicerii accesului a fost pusă la îndoială sau ignorată, în diverse etape, de analiști și decidenți NATO/UE. „Până unde pot să mergă? Vor trebui să se oprească! Nu vor avea suficiente resurse pentru a duce la bun sfârșit programele de dezvoltare!”. Sunt doar câteva dintre întrebările sau nedumeririle adresate prin cancelariile occidentale în ultimii ani, care s-au infirmat și ruinat cu fiecare element A2/AD construit de Federația Rusă în Crimeea, fie că a fost vorba de submarine, corvete, sisteme de rachete de coastă de croazieră, avioane multirol sau bombardiere strategice.

Evident că, pentru statele membre ale UE/NATO din Zona Extinsă a Mării Negre, este important să se înțeleagă teoria și practica Federației Ruse de a crea și impune zone A2/AD. Analiza nu poate fi însă completă fără a face referire și la ceea ce se întâmplă în cealaltă zonă de interes strategic pentru SUA, Asia, iar când spunem Asia, înțelegem China. Elementul central din strategia maritimă a Chinei îl reprezintă desprinderea de apele de coastă și impunerea intereselor strategice în apele albastre. Prin urmare, China a depășit momentul de realizare și impunere a zonelor A2/AD și acționează constant și cu o strategie ce vizează decenii, pentru a-și crea puncte de sprijin/baze navale în zone în care a investit din timp resurse, bani și influență. Deși, la ora actuală, China are o singură bază în alte țări (Djibouti), politica sa este de a-și extinde influența și de a crea condițiile favorabile pentru închirierea/cumpărarea de facilități portuare care să ducă ulterior la dezvoltarea unor baze navale înaintate.

Aceași strategie, aplicată și de Federația Rusă prin distribuția de elemente A2/AD în Siria, Kaliningrad și chiar în zone arctice, este pusă în practică, cu succes, de multe decenii de către SUA. În operaționalizarea acestei strategii trebuie amintită contribuția esențială pe care a avut-o cel mai important strateg american al secolului al XIX-lea, amiralul Mahan. Se poate observa și din figura 1 asemănarea cu jocul „Go”, inventat în China cu peste 2.500 de ani în urmă.

Desigur, această scurtă trecere în revistă a capabilităților puse în suportul A2/AD nu trebuie să omită poate cel mai important element de amenințare ce poate fi utilizat în ultimă instanță: arsenalul nuclear.

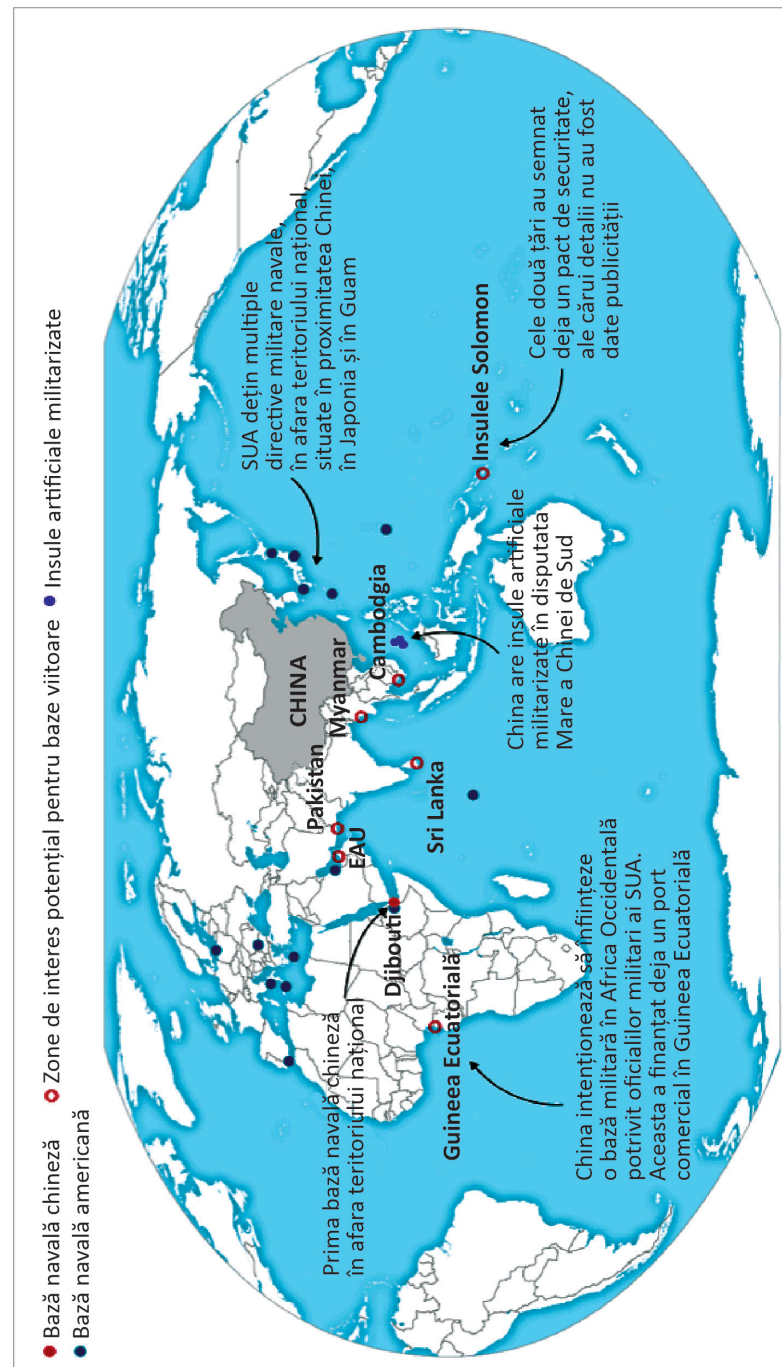

Figura 1.: Ambitiile navale chineze (London, McCarthy, 2023)

COMPONENTELE A2/AD

Toate aceste inițiative pe linia creării unor capabilități A2/AD, care să facă foarte costisitoare eventualele intervenții ale unei forțe aero-navale adverse, au avut, încă de la început, două componente.

O primă componentă, „*anti-accesul*”, se referă la acele „*acțiuni susținute de acele capabilități, de obicei cu rază lungă de acțiune, concepute pentru a împiedica o forță adversă să intre într-o zonă de operații*” (Joint Operational Access Concept, 2012, p. 6). Prin urmare, au ca obiectiv (în sensul de misiune de interzicere/neutralizare/distrugere) forțele care se apropie de zona de operații propriie, în mod predominant aerian și maritim, dar pot viza și forțele cibernetice, spațiale și alte forțe care le susțin. Deși, în esență, conceptul A2/AD este unul defensiv, cel puțin în această primă fază, acțiunile sunt predominant ofensive. Acestea vizează două paliere. Un palier informațional, ceea ce presupune un ansamblu de măsuri și acțiuni care să determine indicii și avertizări privind intenția adversarului și puterea de luptă generată de acesta, și unul acțional, care vizează acțiuni care să împiedice adversarul în pregătirea pentru executarea unei acțiuni ofensive, planificarea acțiunilor, acțiuni premergătoare pentru câștigarea (temporar și zonal) a controlului spațiului maritim și aerian. Această primă componentă a A2/AD are rolul de a ține departe forțele adverse de zona maritimă proprie (sau în care actorul care implementează conceptul urmează să-și impună interesele) și, dacă își îndeplinește obiectivele, se poate considera că întreg sistemul A2/AD și-a atins scopul.

O a doua componentă, interzicerea/negarea zonei sau „*transformarea oceanului într-un vast pământ al nimănui*” (Hughes, 2018), se referă la acele „*acțiuni susținute de acele capabilități, de obicei cu rază mai scurtă de acțiune, concepute să limiteze libertatea de acțiune a adversarului în zona de operații proprii*” (Joint Operational Access Concept, ib.), creând, astfel, condiții pentru reorganizarea dispozitivului operativ propriu și intervenția forțelor principale pentru a reduce controlul asupra zonei.

Pentru buna înțelegere a celei de-a doua componente a A2/AD, trebuie analizat conceptul de *libertate de acțiune*, care, în arta

militară, este denumit „*principiul libertății de acțiune*”. Dobândirea și menținerea libertății de acțiune, concomitent cu zădărnicierea sau îngrădirea încercărilor inamicului de a o cuceri și a o păstra pe a sa, au constituit și vor constitui o preocupare permanentă a tuturor comandanților pe câmpul de luptă. Dezideratul se realizează, în primul rând, prin strădania de a avea inițiativă față de inamic sau de a o câștiga (recâștiga) când acesta o deține.

Aprofundarea studiului asupra acțiunii acestui principiu în operațiile duse în războiul modern presupune relevarea a ceea ce ar trebui făcut pentru a dobândi și a menține libertatea de acțiune prin folosirea forțelor și mijloacelor la dispoziție și prin forme și procedee de acțiune adecvate, a căilor de urmat pentru amplificarea lor, a măsurilor necesare pentru a o utiliza și a o pune în valoare cu rezultate cât mai favorabile.

Într-o confruntare în care inamicul acționează concomitent pe uscat, din aer și de pe mare, folosind pe scară largă aviația, sistemele de cercetare-lovire de înaltă precizie, desantul aerian, trupele aeromobile și forțele speciale de cercetare-diversiune, concomitent cu desfășurarea de către acesta a unor intense acțiuni de război electronic și informațional și cu manifestarea supremației aeriene și maritime, libertatea de acțiune se poate obține prin acțiuni în primul rând ofensive, dinamice, manevriere, rapide, întrunite și sincronizate și care solicită din partea comandanților și forțelor prevedere, inițiativă, cunoașterea situației și a obiectivului eșalonului superior, cooperare, flexibilitate în conducere și acțiune, continuitatea conducerii, a asigurării acțiunilor, a protecției forței și a sprijinului logistic.

Realizarea acestor condiții de manifestare a principiului libertății de acțiune necesită prevederea intențiilor inamicului și a modului cum se vor desfășura acțiunile militare, realizarea unei superiorități calitativ-funcționale locale și temporare față de adversar în zonele și pe direcțiile cele mai importante, asigurarea spațiului și timpului necesar desfășurării acțiunilor, realizarea surprinderii inamicului, creșterea capacității de acțiune independentă și în condiții de izolare a forțelor, atenuarea influenței factorilor perturbatori (caracterul incert al informațiilor despre inamic, tendința acestuia de a dezinforma, erorile ce pot surveni pe timpul elaborării și transmiterii ordinelor, eforturile

Conceptul de libertate de acțiune, în arta militară, este denumit „principiul libertății de acțiune”. Dobândirea și menținerea libertății de acțiune, concomitent cu zădărnicierea sau îngrădirea încercărilor inamicului de a o cuceri și a o păstra pe a sa, au constituit și vor constitui o preocupare permanentă a tuturor comandanților pe câmpul de luptă.

Inițiativa, ca forma cea mai evidentă de exprimare a principiului libertății de acțiune, nu trebuie să se manifeste numai în momente hotărâtoare ale luptei, ci în toate situațiile, începând cu primele acțiuni și sfârșind cu îndeplinirea integrală a scopului operației.

fizice la care sunt supuși luptătorii, defecțiuni tehnico-organizatorice, starea vremii etc.), valorificarea superioară a condițiilor geoclimatice, economice, demografice, culturale ale zonei de desfășurare a operațiilor, folosirea pe scară largă a acțiunilor de hărțuire. Se poate observa, din simpla enumerare a acțiunilor specifice acestei componente a A2/AD (interzicerea/negarea zonei), că sunt atinse aproape toate principiile generale ale luptei armate și, de asemenea, faptul că acțiunile vizează toate domeniile specifice luptei navale (aerian, la suprafață, sub apă și în mediul electromagnetic). Prin urmare, în acțiunile de tip defensiv, libertatea de acțiune se poate dobândi și păstra prin reacții ofensive, prin folosirea apărării active și a altor procedee de luptă caracterizate de dinamism și impetuozitate.

Principiul libertății de acțiune exprimă, așadar, însemnătatea – determinantă în obținerea succesului – a adoptării în toate acțiunile întreprinse a unei atitudini ofensive, sintetizată în sloganul „surprinde, păstrează și exploatează inițiativa”, pornind de la ideea că acțiunea ofensivă reprezintă modul decisiv și cel mai eficient de a atinge un scop clar definit. În orice operație militară, partea care păstrează inițiativa prin spirit ofensiv surprinde pe inamic, își menține libertatea de acțiune, forțează inamicul să reacționeze și nu să acționeze, obținând rezultate decisive.

Inițiativa, ca forma cea mai evidentă de exprimare a principiului libertății de acțiune, nu trebuie să se manifeste numai în momente hotărâtoare ale luptei, ci în toate situațiile, începând cu primele acțiuni și sfârșind cu îndeplinirea integrală a scopului operației. Manifestarea inițiativei presupune, de asemenea, o cunoaștere aprofundată a domeniilor operaționale, operațiile multidomeniu intrând de curând în limbajul operațional. Aceasta presupune realizarea unei imagini operaționale recunoscute, bazată pe un sistem ISR integrat la nivelul aliaților, imagine care să permită accesarea de către toți actorii implicați în operație a informațiilor relevante despre situația din zona de operații.

Din punctul de vedere al mijloacelor utilizate în implementarea conceptului A2/AD, distincția dintre cele două componente este uneori greu de făcut, deoarece multe capacități pot fi folosite în ambele

scopuri. De exemplu, același submarin care efectuează o misiune de interzicere/negare a zonei în apele de coastă poate fi o capacitate anti-acces atunci când este angajat într-o misiune la distanță.

CONCLUZII

Întrebarea care rezultă ar putea fi: „Ce este de făcut la nivelul NATO/UE pentru a gestiona o situație de securitate în care adversarul își bazează concepția de acțiune pe existența unei bule A2/AD?”.

O primă variantă ar fi ca NATO să identifice existența bulei A2/AD (cu toate subsistemele care o formează) și să o evite. Această variantă presupune executarea de activități și luarea de măsuri complexe pe linia cunoașterii situației maritime și aeriene, concomitent cu planificarea și realizarea unui set de măsuri complementare (fără să presupună angajarea directă de forțe) și acțiuni care să ducă la îndeplinirea obiectivelor de securitate proprie. „Primul nostru răspuns ar trebui să fie dublarea diplomației, deoarece America oferă libertate, securitate și oportunități economice acolo unde China dorește controlul”, spunea omul politic Seth Moulton, într-un interviu acordat CNN (Moulton, 2023).

Evitarea unei bule A2/AD adverse poate avea o primă motivație că aceasta reprezintă „o nucă prea tare” și, prin urmare, efortul reprezentat de puterea de luptă consumată este prea mare pentru a o neutraliza, comparativ cu efectele obținute. O a doua motivație poate veni din rezultatul analizei efectelor pe linia escaladării conflictului pe care o asemenea acțiune o poate avea, efecte care, uneori, sunt indezirabile.

Un astfel de curs de acțiune a caracterizat toată perioada specifică Războiului Rece, iar situația de securitate actuală creată în Zona Mării Negre ne face să ne punem întrebarea dacă a fost suficient? Realitatea zilelor noastre demonstrează că nu.

O a doua variantă de acțiune este de a realiza la nivelul NATO/UE o altă bulă, care să se contrapună celei adverse. Pare justificată această variantă, plecând de la rolul NATO, care este defensiv, definit ca atare în tratat. Varianta de acțiune va conduce la o escaladare a efortului de înzestrare cu capacități multidomeniu (inclusiv domeniul spațial), prin urmare cu o creștere constantă a presiunii pe bugetele de apărare.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Ce este de făcut la nivelul NATO/UE pentru a gestiona o situație de securitate în care adversarul își bazează concepția de acțiune pe existența unei bule A2/AD? O primă variantă ar fi ca NATO să identifice existența bulei A2/AD. O a doua variantă de acțiune este de a realiza la nivelul NATO/UE o altă bulă, care să se contrapună celei adverse.

O a treia variantă de acțiune este de a realiza acele capacități prin care NATO/UE să „spargă” bula A2/AD adversă pentru a-și aplica puterea de luptă în zone maritime contestate de adversar. Aceasta înseamnă realizarea de capacități superioare adversarului, în domeniul informațional, al capacităților de lovire, al capacităților de asigurare și protecție, realizarea măsurilor preventive de lovire etc., prin urmare, capacități ofensive, ceea ce presupune ca NATO să renunțe la postura defensivă.

Evident că, în condițiile în care tehnologia informațiilor (cu un aport determinant al IA) capătă un rol din ce în ce mai important în cadrul capacităților de luptă, se presupune o reorientare a politicilor de înzestrare a unor state rămase în urmă (printre care majoritatea statelor de la granița de est a NATO/UE), în baza unor strategii de securitate coerente, conectate la strategiile NATO/UE. Aceasta înseamnă că rolul unui asemenea sistem nu este de a realiza o anumită treaptă de înfrângere la adversar, ci este de a descuraja acțiunile acestuia în zona de operații în care există interese care se opun (Schmidt, 2016).

O a treia variantă de acțiune este de a realiza acele capacități prin care NATO/UE să „spargă” bula A2/AD adversă pentru a-și aplica puterea de luptă în zone maritime contestate de adversar. Aceasta înseamnă realizarea de capacități superioare adversarului, în domeniul informațional, al capacităților de lovire (capacități de lovire la distanță cu raza de angajare din exteriorul sau de la marginea zonei A2/AD, în combinație cu mijloace ISR rezistente la A2/AD), al capacităților de asigurare și protecție, realizarea măsurilor preventive de lovire etc., prin urmare, capacități ofensive, ceea ce presupune ca NATO să renunțe la postura defensivă. Această situație ar conduce la o schimbare de atitudine, în dezacord cu tratatul de constituire.

Cele trei variante de acțiune au fost prezentate separat doar din dorința de a le explica. Situația de securitate din Zona Mării Negre demonstrează că nu se aplică secvențial, ci că doar o combinație între cele trei modalități poate fi câștigătoare.

Evident că aceste variante de acțiune își epuizează potențialul în momentul în care apare în ecuație arma nucleară, moment în care diplomația rămâne ultima soluție.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Cioroianu, A., în prefață la Sturmer, M. (2014). *Putin și Noua Rusie*. Editura Litera.
2. Hughes, W. (2018). *Tactica flotei și operațiunile navale*. Annapolis: Naval Institute Press.
3. Joint Operational Access Concept (2012).
4. Lendon. B., McCarthy, S. (2023). *Blue-water ambitions: Is China looking beyond its neighborhood now it has the world's largest navy?*, CNN, <https://edition.cnn.com/2023/09/01/asia/china-navy-overseas-military-bases-intl-hnk-ml/index.html>, accesat la 12 octombrie 2023.

5. Moulton, S., <https://edition.cnn.com/2023/09/01/asia/china-navy-overseas-military-bases-intl-hnk-ml/index.html>, accesat la 12 octombrie 2023.
6. Richardson, J., <https://www.defensenews.com/naval/2016/10/04/cno-bans-a2ad-as-jargon/>, accesat la 21 iunie 2023.
7. Schmidt, A., locotenent-colonel, DEU AF, JAPCC, https://www.japcc.org/wp-content/uploads/JAPCC_Journal_Ed-23.pdf, accesat la 21 august 2023.
8. https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/JOAC_Jan%202012_Signed.pdf, p. 6, accesat la 12 august 2023.
9. https://romania.representation.ec.europa.eu/news/dezinformarea-despre-conflictul-actual-dintre-rusia-si-ucraina-sapte-mituri-demonstrate-euvsdisinfo-2022-02-01_ro, accesat la 12 august 2023.
10. <https://warontherocks.com/2017/01/demystifying-the-a2ad-buzz/>, accesat la 12 august 2023.

